

Sygn. akt VIII U 1036/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 kwietnia 2018 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Grażyna Łazowska
Protokolant:	Iwona Sławińska

po rozpoznaniu w dniu 6 kwietnia 2018 r. w Gliwicach

sprawy J. L. (L.)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o wysokość emerytury

na skutek odwołania J. L.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 5 czerwca 2017 r. **nr** (...)

- zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje ubezpieczonemu J. L. prawo do przeliczenia emerytury na podstawie art. 110a ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, poczynając od 1 maja 2017 roku;
- zasądza od organu rentowego na rzecz ubezpieczonego 180 zł (sto osiemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

(-) SSO Grażyna Łazowska

Sygn. akt VIII U 1036/17

UZASADNIENIE

Decyzją z 5 czerwca 2017r. organ rentowy Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. odmówił ubezpieczonemu J. L. (L.) prawa

do ponownego przeliczenia podstawy wymiaru emerytury na podstawie art. 110a ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, gdyż nowo wyliczony wskaźnik wysokości podstawy wymiaru był niższy niż 250%.

W odwołaniu od decyzji ubezpieczony domagał się jej zmiany i orzeczenia co do istoty sprawy oraz złożył wniosek o obciążenie organu rentowego kosztami postępowania, w tym kosztami zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu swojego stanowiska ubezpieczony wskazał, że nie posiada dokumentacji zarobkowej sprzed 1978r. Nie może jednak ponosić ujemnych konsekwencji obowiązujących w latach minionych przepisów pozwalających na nieprzechowywanie dokumentów dotyczących uzyskanych zarobków i wynikających z tego składek na ubezpieczenie społeczne. Zdaniem ubezpieczonego, w oparciu o akta rentowe i personalne, na podstawie opinii biegłego istnieje możliwość ustalenia uzyskiwanych w brakujących okresach wynagrodzeń, a co za tym idzie przeliczenia podstawy wymiaru emerytury górniczej.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując swoje dotychczasowe stanowisko. Organ rentowy jednocześnie wskazał, że dla potrzeb zaskarżonej decyzji dokonał przeliczenia świadczenia z 20 najkorzystniejszych lat kalendarzowych wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu, to jest z lat 1968 – 1971, 1975 – 1990 i wyliczony z tych wynagrodzeń wskaźnik wysokości wyniósł 242,99%, a więc nie przekraczał 250% i stąd nie uprawniał ubezpieczonego do wnioskowanego przeliczenia.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Decyzją z 24 sierpnia 1990r. organ rentowy przyznał ubezpieczonemu J. L. urodzonemu (...), prawo do emerytury górniczej od 1 kwietnia 1990r.

Do ustalenia podstawy wymiaru tego świadczenia organ rentowy przyjął wynagrodzenia ubezpieczonego z lat 1980 – 1982.

Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 438,05% i został ograniczony do 250%.

W dniu 8 maja 2017r. ubezpieczony złożył wniosek o przeliczenie podstawy wymiaru świadczenia na podstawie art.110a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych załączając do niego zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z 10 stycznia 2017r. sporządzone przez (...) S.A. Zakład (...) w T. z wykazanymi zarobkami z lat 1978 – 1990 ustalonymi na podstawie kartotek zarobkowych oraz pismo (...) S.A. z 30 stycznia 2017r., że brak jest dokumentacji płacowej sprzed 1978r.

W rozpoznaniu tego wniosku organ rentowy wydał decyzję zaskarżoną, omówioną na wstępie.

Ubezpieczony był zatrudniony w KWK (...) od 2 września 1957r. do 29 sierpnia 1990r. na stanowiskach:

- od 2 września 1957r. do dnia 31 stycznia 1958r. – elektryka na powierzchni,
- od 1 lutego 1958r. do 31 grudnia 1965r. – elektryka pod ziemią,
- od 1 stycznia 1966r. do 31 lipca 1966r. – elektryka pod ziemią,
- od 1 sierpnia 1966r. do 31 grudnia 1968r. – dozorca urządzeń elektrycznych pozaprzedkowych pod ziemią,
- od 1 stycznia 1969r. do 30 czerwca 1971r. – sztygara zmianowego oddziału urządzeń elektr. pod ziemią,
- od 1 lipca 1971r. do 30 września 1975r. – sztygara oddziałowego oddziału urządzeń elektr. pod ziemią,
- od 1 października 1975r. do 31 sierpnia 1983r. – nadsztygara urządzeń elektrycznych pod ziemią,
- od 1 września 1983r. do 29 sierpnia 1990r. – starszego inspektora ds. elektr. pod ziemią.

Na podstawie opinii biegłego sądowego z zakresu wynagrodzeń i płac W. S., który odtworzył wynagrodzenia ubezpieczonego za lata 1966 – 1977 Sąd ustalił, że zarobki ubezpieczonego w latach 1971 - 1977 wyniosły: w 1971r. – 56 005,00 zł (wskaźnik 197,92%), w 1972r. – 66 460,00 zł (wskaźnik 220,74%), w 1973r. – 69 700,00 zł (wskaźnik 207,59%), w 1974r. – 69 700,00 zł (wskaźnik 182,36%), w 1975r. – 99 215,00 zł (wskaźnik 211,29%), w 1976r. – 110 780,00 zł (wskaźnik 215,64%) i w 1977r. – 116 780,00 zł (wskaźnik 211,74%).

Do obliczenia tych wynagrodzeń biegły uwzględnił stawkę zasadniczą, wynagrodzenie z Karty Górnika, premię, deputat węglowy oraz dodatek funkcyjny (od 1975r.).

Wyliczony przez biegłego wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury górniczej ubezpieczonego z okresu 20 najkorzystniejszych lat wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu społecznemu wyniósł 274,65% i został obliczony z lat 1969, 1971 - 1989.

Przy przyjęciu w miejsce 1969r. wynagrodzeń z 1990r. w kwocie 17 378 038 zł i wskaźnika 140,65%, wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury górniczej ubezpieczonego obliczony z 20 najkorzystniejszych lat ubezpieczenia, w tym z okresu przypadającego po przyznaniu świadczenia, wynosi 273,11%.

Powyzsze Sąd ustalił na podstawie dokumentacji akt organu rentowego, akt osobowych ubezpieczonego z okresu jego zatrudnienia w KWK (...) oraz opinii biegłego sądowego W. S. (opinia główna k. 14 – 25 i opinia uzupełniająca k. 41 - 42 akt).

Sąd generalnie podzielił opinię biegłego sądowego W. S., gdyż została ona sporządzona w oparciu o fachową i specjalistyczną wiedzę, zgodnie ze zleceniem Sądu, na podstawie całokształtu zgromadzonej w sprawie dokumentacji, w tym zawartej w aktach osobowych ubezpieczonego, a także przy uwzględnieniu obowiązujących przepisów płacowych. Biegły w sposób czytelny i precyzyjny dokonał obliczeń, wskazując przy tym dokładnie na jakiej podstawie dokonał poszczególnych założeń.

Odnosząc się do zastrzeżeń organu rentowego do tejże opinii, to Sąd uwzględnił te zastrzeżenia tylko w części, a mianowicie w miejsce wynagrodzenia za 1969r. przyjął wynagrodzenia ubezpieczonego z 1990r., a więc również z okresu przypadającego po przyznaniu prawa do emerytury górniczej, w wysokości 17 378 038 zł i przy przyjęciu wskaźnika 140,65 %. Ostatecznie wskaźnik wysokości podstawy wymiaru świadczenia ubezpieczonego z 20 najkorzystniejszych lat, w tym z okresu przypadającego po przyznaniu emerytury górniczej, to jest z lat 1971 – 1990 wyniósł 273,11%, a więc nadal przekraczał 250%. Sąd natomiast nie uwzględnił dalszych zastrzeżeń organu rentowego, gdy ten podnosił, że biegły bezzasadnie przy obliczaniu wynagrodzeń uwzględnił również premię, podczas gdy nie znajdują one poparcia w materiale dowodowym. Sądowi znane jest stanowisko judykatury, że obliczenie wysokości wynagrodzenia winno być oparte na konkretnej dokumentacji, z której wynikają określone kwoty wynagrodzenia. Niemniej jednak w okolicznościach faktycznych niniejszej sprawy, a mianowicie mając na względzie, że ubezpieczony w latach, co do których zachowała się dokumentacja płacowa – od 1978r., osiągał bardzo wysokie zarobki, często przekraczające 300%, czyli znacznie wyższe niż te ustalone przez biegłego za lata wcześniejsze, to w ocenie Sądu również w latach spornych musiał osiągać wynagrodzenia co najmniej w wysokości ustalonej przez biegłego, a więc z uwzględnieniem premii zwłaszcza, że biegły nie przyjął do ich wyliczenia innych składników wynagrodzenia takich jak np. dodatki za warunki szkodliwe, za pracę trzymianową, pracę w niedziele i święta, gdy wysoce prawdopodobnym jest, że ubezpieczony dodatki takie otrzymywał, lecz obecnie nie zostało to wystarczająco udokumentowane. Niemniej jednak nawet odliczenie premii z ustalonych wynagrodzeń z lat 1971 – 1977 nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy, bowiem wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniesie wówczas 261,72% i będzie nadal wyższy niż 250%, co przedstawia następujące wyliczenie:

1) 1971r.

56 005 zł – 3 675 zł – 5 550 zł = 46 780 zł, wskaźnik 165,33%

2) 1972r.

66 460 zł – 11 100 zł = 55 360 zł, wskaźnik 183,87%

3) 1973r.

69 700 zł – 11 700 zł = 58 000 zł, wskaźnik 172,75%

4) 1974r.

69 700 zł – 11 700 zł = 58 000 zł, wskaźnik 151,76%

5) 1975r.

99 215 zł – 10 350 zł – 4 125 zł = 84 740 zł, wskaźnik 180,47%

6) 1976r.

110 780 zł – 16 500 zł = 94 280 zł, 183,53%

7) 1977r.

116 780 zł – 16 500 zł = 100 280 zł, 181,83%

Rok	Wynagrodzenie (zł)	Kwota roczna przeciętnego wynagrodzenie ogłoszona za dany rok kalendarzowy (zł)	Stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia (%)
1971	46 780,00	28.296,00	165,33
1972	55 360,00	30 108,00	183,87
1973	58 000,00	33 576,00	172,75
1974	58 000,00	38 220,00	151,76
1975	84 740,00	46 956,00	180,47
1976	94 280,00	51 372,00	183,53
1977	100 280,00	55 152,00	181,83
1978	167 665,00	58 644,00	285,90

1979	211 291,00	63 924,00	330,53
1980	280 419,00	72 480,00	386,89
1981	342 277,00	92 268,00	370,96
1982	609 702,00	139 572,00	436,84
1983	625 091,00	173 700,00	359,87
1984	567 598,00	202 056,00	280,91
1985	694 911,00	240 060,00	289,47
1986	947 096,00	289 140,00	327,56
1987	1 116 724,00	350 208,00	318,87
1988	1 648 309,00	637 080,00	258,73
1989	5 646 275,00	2 481 096,00	227,57
1990	17 378 038,00	12 355 644,00	140,65

Suma przyjętych wskaźników to 5 234,29% : 20 lat = 261,72%.

Mając na uwadze powyższe Sąd oddalił wniosek organu rentowego o dopuszczenie dowodu z opinii innego biegłego z zakresu emerytur i rent uznając, iż w sprawie zostały wyjaśnione wszystkie istotne okoliczności niezbędne do jej rozstrzygnięcia, a wniosek ten zmierza do przewlekłości postępowania w sprawie.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonego J. L. zasługuje na uwzględnienie.

W rozpoznawanej sprawie kwestia sporna sprowadzała się do ustalenia, czy ubezpieczony spełnia warunki do przeliczenia emerytury górniczej na podstawie art.110a ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz.U. z 2016r., poz.887 ze zm.).

Zgodnie z powołanym przepisem wysokość emerytury oblicza się ponownie od podstawy wymiaru ustalonej w sposób określony w art.15, z uwzględnieniem art.110 ust.3, jeżeli do jej obliczenia wskazano podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe na podstawie prawa polskiego przypadającą w całości lub w części po przyznaniu świadczenia:

- z kolejnych 10 lat kalendarzowych przypadających w ostatnich 20 latach kalendarzowych, poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zgłoszono wniosek o ponowne ustalenie emerytury od przeliczonej podstawy,

- dowolnie wybranych przez emeryta 20 lat kalendarzowych, w których podlegał ubezpieczeniu, przypadających przed rokiem zgłoszenia o ponowne ustalenie wysokości emerytury, a wskaźnik wysokości podstawy wymiaru przed zastosowaniem ograniczenia, o którym mowa w art.15 ust.5, jest wyższy niż 250%.

Ustalenie wysokości emerytury w sposób wskazany powyżej może nastąpić tylko raz.

Szczegółowe zasady postępowania w sprawach o świadczenia emerytalno-rentowe określa rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011r.

w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz. U. z 2011r. nr 237, poz. 1412). Rozporządzenie to w § 21 pkt 1 przewiduje, iż środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu oraz uposażenia przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty są zaświadczenia pracodawcy lub innego płatnika składek, legitymacja ubezpieczeniowa lub inny dokument, na podstawie którego można ustalić wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu lub uposażenia.

Powyższy przepis zakłada istnienie optymalnych warunków, tj. wymaga, by zachowała się dokumentacja płacowa pracodawcy. Natomiast w sytuacji, gdy nie zachowała się stosowna dokumentacja płacowa, wysokość zarobków może być ustalona na podstawie dokumentacji zastępczej z akt osobowych pracownika (np. umów o pracę, angaży, wpisów w legitymacji ubezpieczeniowej oraz innych pism dotyczących zatrudnienia, które zawierają informacje o wynagrodzeniu), a także zeznań świadków.

W postępowaniu sądowym nie obowiązują ograniczenia, co do środków dowodowych stwierdzających wysokość zarobków lub dochodów stanowiących podstawę wymiaru emerytury lub renty określone w § 21 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 11 października 2011r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe. Wysokość zarobków, której pochodną jest podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne, jest faktem mającym istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 227 k.p.c.), który w postępowaniu przed sądem może być udowodniany wszelkimi środkami dowodowymi (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 lipca 1997r., sygn. akt II UKN 186/97, OSNP 1998/11/342, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 czerwca 2006r., sygn. akt I UK 115/06, OSNP 2007/17-18/257). Niemniej jednak zarobki za poszczególne lata muszą być wykazane w sposób niebudzący wątpliwości, w ściśle określonej kwotowo wysokości. Nie jest natomiast możliwe przeliczenie wysokości emerytury w oparciu o hipotetyczne lub uśrednione wysokości zarobków. Zatem – jak już to wskazano wcześniej - kwestia pobieranego wynagrodzenia musi zostać udowodniona w sposób bezwzględny, a tylko dokumentacja stanowi precyzyjny dowód w zakresie wysokości wynagrodzenia w postępowaniu sądowym.

W niniejszej sprawie Sąd dopuścił dowód z opinii biegłego sądowego z zakresu emerytur i rent celem ustalenia, na podstawie akt osobowych i obowiązujących przepisów płacowych, potencjalnego wynagrodzenia ubezpieczonego za lata zatrudnienia w KWK

(...) 1966 – 1977, co do których nie zachowała się dokumentacja zarobkowa, a następnie wyliczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru świadczenia według najkorzystniejszego wariantu, przy uwzględnieniu zarobków uzyskanych po przyznaniu prawa do emerytury.

Z opinii biegłego sądowego W. S., którą Sąd podzielił, po jej skorygowaniu w zakresie wskazanym wcześniej wynika, że najkorzystniejszy wskaźnik wysokości emerytury górniczej ubezpieczonego wyliczony z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu, to jest z lat 1971 - 1990 wynosi 273,11%.

Skoro wskaźnik ten przekracza 250%, to ubezpieczonemu przysługuje prawo

do ponownego przeliczenia pobieranej przez niego emerytury górniczej z zastosowaniem art.110a ustawy, to jest z uwzględnieniem podstawy wymiaru wyliczonej na nowo zgodnie z art.15 ustawy.

Mając powyższe na uwadze, Sąd na mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. w pkt 1 wyroku zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał ubezpieczonemu prawo do przeliczenia emerytury na podstawie art.110a ustawy emerytalnej, poczynając od 1 maja 2017r., czyli od miesiąca zgłoszenia wniosku, zgodnie z art.133 ust.1 pkt 1 ustawy emerytalnej.

O kosztach Sąd orzekł na podstawie art.98 k.p.c. i art.99 k.p.c. w związku z §9 ust.2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. poz.1804 ze zm.).

(-) SSO Grażyna Łazowska